

Δημιουργικές Εργασίες

Θέμα:

Ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς

Από τους μαθητές:

Χρήστος Κουτσούπης

Σταύρος Μαρτινάκης

Χριστόδουλος Κωτούλας

ΓΕΛ

ΝΙΓΡΙΤΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ:

2017-2018

Υπεύθυνη Καθηγήτρια: Βασιλικού Ελένη

Ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς

Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος, η στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ της Δηλιακής Συμμαχίας και της Πελοποννησιακής Συμμαχίας έληξε με την αμφίρροπη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς στην οποία η πελοποννησιακή συμμαχία κατατρόπωσε την αθηναϊκή δύναμη. Με την επικράτηση των Σπαρτιατών ουσιαστικά όχι μόνο έπεσε η δύναμη της Αθήνας και τα ηνία της εξουσίας πέρασαν στην Σπάρτη, αλλά αποτέλεσε το έναυσμα για τη συνεχή παρέμβαση των Περσών στις ελληνικές υποθέσεις.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ-ΛΥΣΣΑΝΔΡΟΥ

Ο Ξενοφώντας στα ΕΛΛΗΝΙΚΑ του παρουσιάζει τις διαφορές στρατηγικής των δύο αντιπάλων πριν τη ναυμαχία.

Αρχικά, οι Αθηναίοι φέρονται με αλαζονεία τόσο μεταξύ τους όσο και απέναντι στον εχθρό, ενώ οι εσωτερικές φιλονικίες και η υποτίμηση του αντιπάλου έδωσαν την ευκαιρία στο Λύσανδρο, ο οποίος είχε το στρατό του υπό απόλυτο έλεγχο, να οργανώσει σχέδιο κατασκοπείας και ταυτόχρονα να ασκήσει επίδραση στην ψυχολογία του αθηναϊκού στόλου και των ηγετών του παραπλανώντας τους.

Ωστόσο, ο Λύσανδρος περίμενε τη στιγμή που οι Αθηναίοι θα ήταν ευάλωτοι, καθώς ήταν ανοχύρωτοι γεωγραφικά και με δύσκολη τροφοδοσία, ώστε να επιτεθεί, όταν δεν τον ανέμεναν και να τους βρει ανέτοιμους να τον αντιμετωπίσουν. Παράλληλα, ο δικός του στόλος φρόντιζε να βρίσκεται σε ασφαλές, οχυρωμένο λιμάνι και να τον διατηρεί οργανωμένο και έτοιμο για ναυμαχία.

Υπό αυτές τις συνθήκες ήταν φυσικό οι Αθηναίοι να διαπράξουν μια σειρά από άστοχες ενέργειες, που λειτούργησαν υπέρ του σπαρτιάτη στρατηγού, όπως:

- Η έλλειψη προνοητικότητας και επαγρύπνησης, ώστε να είναι προετοιμασμένοι για επίθεση, άμυνα και γενικά για ναυμαχία, και η αμέλεια της ηθικής και πολεμικής συνοχής των στρατιωτών.
- Η αψυχολόγητη εμμονή τους να εκβιάσουν ναυμαχία και η τακτική αποφυγής από πλευράς του Λύσανδρου να μην εξετασθεί με τη δέουσα προσοχή ως ενδεχόμενο παραπλάνησης, αλλά να θεωρηθεί εσφαλμένα ως δείγμα κατωτερότητας και ανανδρίας από την πλευρά του Λύσανδρου.
- Η επιπόλαιη έλλειψη μέριμνας για τη φύλαξη του στρατοπέδου τους από κατασκόπους ή εισβολείς.
- Η ακατανόητη θέση τους στην οποία δε συνηγορούσαν οι ρεαλιστικοί παράγοντες ότι αυτοί θα επιλέξουν τον τόπο και το χρόνο διεξαγωγής της ναυμαχίας και ότι ο Λύσανδρος αποκλείεται να τους επιτεθεί πρώτος, επειδή τους φοβάται.

Η εσφαλμένη τακτική των Αθηναίων και επιτυχής στρατηγική του Λύσανδρου

Οι Αθηναίοι, για να αναλύσουμε και να κατανοήσουμε περισσότερο τα όσα έπραξαν, διέπραξαν τα εξής λάθη:

- α) σε ένα γεωγραφικά ανοχύρωτο λιμάνι,
- β) πολύ κοντά στο στόλο των Σπαρτιατών σε απόσταση μόλις δεκαπέντε σταδίων
- γ) πολύ μακριά από πόλη που θα μπορούσε να τους εξασφαλίσει την καθημερινή τροφοδοσία των αναγκάίων για τη διατροφή του στρατεύματος.

Αυτό σήμαινε πως:

- i) Ο εχθρός μπορούσε να τους παρακολουθεί και να μαθαίνει τις κινήσεις τους αμέσως.
- ii) Οι Αθηναίοι για να εξασφαλίσουν τα αναγκαία για τη διατροφή τους απομακρύνονταν από τα πλοία τους αφήνοντας τα απροστάτευτα.
- iii) Σε αιφνιδιαστική επίθεση του εχθρού δεν είχαν χρόνο, για να ανασυντάξουν το στρατό τους και να αντικρούσουν την επίθεση.
- iv) Αγνόησαν και παρέβλεψαν το γεγονός ότι ο εχθρός φρόντιζε να έχει το δικό του στόλο σε παράταξη επίθεσης έτοιμο για ναυμαχία, ενώ αυτοί δεν έδειχναν με τις κινήσεις του να συμβαδίζουν με την ποιότητα του στρατεύματός τους και δεν ενίσχυαν το ηθικό τους κρατώντας το σε ακμαιότατο βαθμό.
- v) Αν και ανυπομονούσαν, οι ίδιοι δεν αναλάμβαναν την πρωτοβουλία να επιτεθούν πρώτοι. Αντίθετα, επέτρεψαν στο Λύσανδρο, τις διαθέσεις και τις κινήσεις του αντιπάλου, να επιλέξει αυτός το χρόνο επίθεσης και κατάφερε να σύρει στον απόλυτο διασυρμό και την ολοκληρωτική, ταπεινωτική ήττα τους Αθηναίους.

vi) Με τις επαναλαμβανόμενες κινήσεις, έγιναν απολύτως προβλέψιμοι για το Λύσανδρο, ο οποίος τόσο με την κατασκοπεία μπόρεσε να πετύχει το στόχο του, αφού οι Αθηναίοι κατέστησαν τους εαυτούς τους ευάλωτους και φανέρωναν με τη στάση τους τα μυστικά τους στον εχθρό. Δεν είχαν καταστρώσει εφεδρικό σχέδιο αντιμετώπισης για νίκη επί του εχθρού, αλλά επέμεναν σε επαναλαμβανόμενη πρακτική δράσης.

vii) Αγνόησαν τον ευφυή και ικανό Αλκιβιάδη, όταν συμβούλευσε τους να αλλάξουν λιμάνι διότι οι Αιγός ποταμοί ήταν ακατάλληλο σημείο για ναυτική βάση, λόγω του ότι ήταν γεωγραφικά ανοχύρωτο και δεν εξασφάλιζε ασφαλή διαμονή και παραμονή, δεν προσέφερε εύκολη και γρήγορη τροφοδοσία, αφού δεν ήταν κοντά σε πόλη, ενώ αντίθετα, οι Σπαρτιάτες είχαν εξασφαλίσει ιδανικές συνθήκες για τη διαμονή και την παραμονή του στόλου τους, και δεν επέτρεπαν στους Αθηναίους να έχουν επιλογή του χρόνου επίθεσης και της διεξαγωγής της ναυμαχίας.

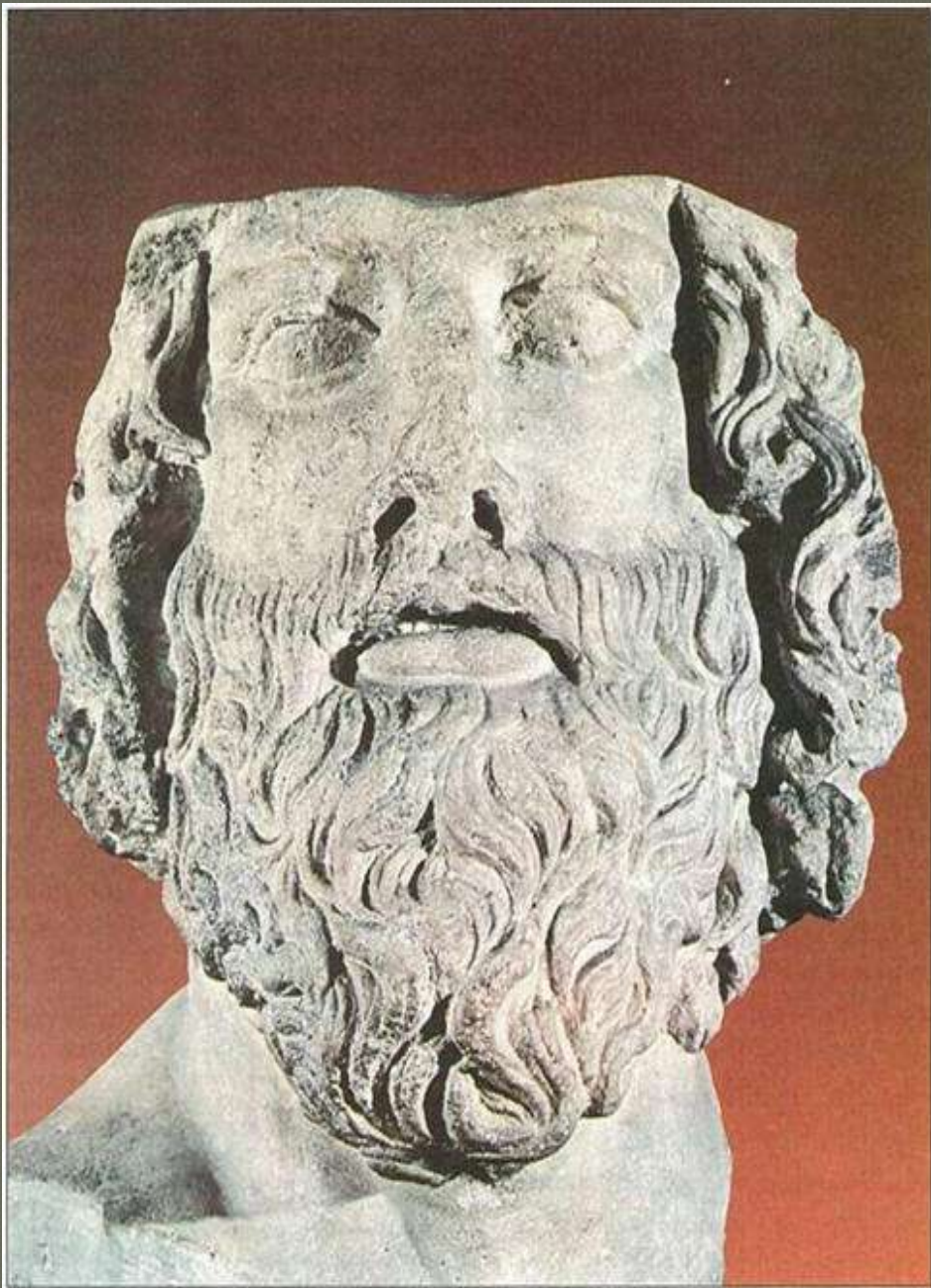
viii) Η συνεχής και αυξανόμενη μέρα με τη μέρα αδιαφορία για την ασφάλεια του αθηναϊκού στόλου και η περιφρόνηση των ικανοτήτων του Λύσανδρου, έδωσε την ευκαιρία στο Σπαρτιάτη στρατηγό και ναύαρχο να επιτεθεί στους Αθηναίους σε μη αναμενόμενο χρόνο και από τα 180 πλοία που διέθετε ο αθηναϊκός στόλος να μπορέσουν να αντιπαραταχθούν πλήρως επανδρωμένα και ετοιμοπόλεμα με όλη την πολεμική τους εξάρτηση μόνο οκτώ και η Πάραλος.

Η απόλυτη επιτυχία του σχεδίου του Σπαρτιάτη στρατηγού Λυσάνδρου

Η απόλυτη επιτυχία στην επινοήση, στο σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην εκτέλεση του αρχικού σχεδίου του Λύσανδρου, που χαρακτηρίζεται άψογο σε όλη του την έκταση, οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Οι πιο σημαντικοί από αυτούς τους παράγοντες που θα μπορούσαμε να αναφέρουμε είναι οι εξής:

- 1) Οι στρατηγικές και ηγετικές αρετές και ικανότητες του Λύσανδρου.
- 2) Η εστίαση στο στρατηγικό του σχέδιο και στόχο, δηλαδή στη νίκη του απέναντι στους Αθηναίους και τους συμμάχους τους, η οποία θα ήταν καταλυτική για τη μετέπειτα εξέλιξη του πολέμου.
- 3) Η ικανότητα έμπνευσης και οργάνωσης του στρατηγικού σχεδίου ασφαλούς επίθεσης, που θα εξασφάλιζε την απόλυτη και ολοκληρωτική νίκη. Διατηρώντας ασφαλή το στόλο του κατασκοπεύει τον εχθρό, τον αιφνιδιάζει με την ξαφνική επίθεσή του και με το μέγεθος της επίθεσης με συντονισμό ναυτικών δυνάμεων και δυνάμεων ξηράς.

- 4) Η προνοητικότητα, η υπομονή, η επιμονή, η μεθοδικότητα και η αποφασιστικότητα, η ορθή κρίση και ψυχολογία του.
- 5) Η λογική, η αρχική επιλογή, η εκμετάλλευση και η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του γεωγραφικού χώρου που χρησιμοποιούσε ως βάση, η οποία σε συνδυασμό και με άλλα τού δίνει τη δυνατότητα δράσης και το πλεονέκτημα ανάληψης πρωτοβουλιών έτσι ώστε να εξασφαλίσει τη νίκη.
- 6) Το ότι φροντίζει και πετυχαίνει να έχει η δική του πλευρά την πρωτοβουλία κινήσεων και ακολουθεί το σχέδιο του όπως αυτός θέλει.
- 7) Η ηγετική και αρχηγική φυσιογνωμία του που ξέρει να επιτηρεί και να επιβάλλεται στο στράτευμα και να το φροντίζει, όπως επιβάλλει η κατάσταση, απολαμβάνει την εκτίμηση των όσων διατάσσει.
- 8) Ο Λύσανδρος, συνδυάζει το πρώτιστο καθήκον προς την πόλη του τη Σπάρτη μέσα από το σημαντικότερο και πλήρη ευθυνών ρόλο του ως στρατηγού και ναυάρχου, δηλαδή τη δημόσια θέση του με τα προσωπικά χαρίσματα του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς του.
- 9) Η λεπτομέρεια του σχεδιασμού τόσο στα επιμέρους χαρακτηριστικά όσο στο σύνολό του.

Συνεπώς, η στρατηγική και πολεμική υπεροχή της προσωπικότητας και τα χαρίσματα του Λύσανδρου αναδεικνύουν και επιβεβαιώνουν ακόμα περισσότερο το μέγεθος και την αξία τόσο του ίδιου όσο και της περίφημης νίκης του στους Αιγός ποταμούς. Η ωριμότητα και η επιδεξιότητά του είναι άξια θαυμασμού για έναν ικανό και επιτυχημένο στρατηγό. Ωστόσο, απέτυχε στην προσπάθεια να αποτρέψει τον Αγησίλαο Β' να γίνει βασιλιάς της Σπάρτης και σκοτώθηκε στη μάχη της Αλιάρτου κατά το Βοιωτικό πόλεμο.

Διχογνωμίες Ιστορικών

Ωστόσο παρατηρείται διχογνωμία μεταξύ των αρχαίων συγγραφέων, για τα εξής θέματα που αφορούν τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς : α. τη περίπτωση της προδοσίας ή μη του αθηναϊκού στόλου, β. τον αριθμό των διασωθέντων πλοίων και γ. τον αριθμό των αιχμαλώτων.

Οι Ισοκράτης, Αριστοτέλης και άλλοι εξιστορώντας τα γεγονότα δεν κάνουν καμιά αναφορά για πιθανή προδοσία των αθηναϊκών δυνάμεων. Αντίθετα, λέγεται ότι ο Αλκιβιάδης που διέμενε πλέον στη θρακική χερσόνησο και μπορούσε να παρατηρεί τους δύο στόλους εκτίμησε την κατάσταση και πρότεινε στους Αθηναίους στρατηγούς να αλλάξουν αγκυροβόλιο και να μεταφερθούν στη Σηστό. Όμως, δύο από τους στρατηγούς απάντησαν στον Αλκιβιάδη πως δεν ήταν εκείνος ο στρατηγός, αλλά αυτοί και τελικά τον αγνόησαν. Κάτω από την πιεστική κατάσταση της έλλειψης τροφίμων, θα ανέμενε κανείς μια διαφορετική συμπεριφορά απέναντι στον Αλκιβιάδη, που πρότεινε λύσεις στα προβλήματα του Αθηναϊκού στόλου και υποσχόταν βοήθεια από Θράκες στρατιώτες.

Όμως, οι Λυσίας, Ξενοφών, Πausανίας και Πλούταρχος γράφουν με σαφήνεια για προδοσία των Αθηναίων και αναφέρουν και τους προδότες της καταστροφής στους Αιγός ποταμούς. Πιο συγκεκριμένα, ο Λυσίας γράφει ότι ο Αλκιβιάδης μαζί με τον Αθηναίο στρατηγό Αδείμαντο, πρόδωσαν τα αθηναϊκά πλοία στον Λύσανδρο. Αυτή η καταγγελία γίνεται στο δικαστήριο. Ο Ξενοφών που ήταν φυγάς και συμπαθούσε το ολιγαρχικό καθεστώς της Σπάρτης γράφει ότι ο Αδείμαντος πρόδωσε το στόλο. Προσθέτει μάλιστα ότι οι Αθηναίοι αιχμάλωτοι φονεύθηκαν «πλην Αδείμαντος». Ίσως πάλι αν έγινε συνεργός εξαιτίας της κατάστασης που επικρατούσε στον Αθηναϊκό στόλο: απροθυμία για πόλεμο με τους Σπαρτιάτες, η απροθυμία και από άλλους στρατηγούς του αθηναϊκού στόλου

Πάντως είναι γεγονός ότι τα νεότερα βιβλία της ιστορίας συνήθως αγνοούν τη πιθανότητα της προδοσίας.

Ο Ξενοφώντας αναφέρει ακόμα ότι σώθηκαν μαζί με την ιερή Πάραλο και άλλα επτά πλοία. Αντίθετα, ο Λυσίας, αναφέρει ότι τα πλοία που σώθηκαν ήταν δώδεκα και μεταξύ αυτών ήταν και τα δύο πλοία που έσωσε ο ίδιος. Ο Διόδωρος επίσης αναφέρει ότι σώθηκαν μόνο δέκα πλοία από τα οποία το ένα ήταν του Κόνωνα.

Τέλος δεν αναφέρεται τίποτα για τον αριθμό των Αθηναίων αιχμαλώτων. Από τους μεταγενέστερους ο Πλούταρχος αναφέρει τρεις και ο Πausανίας τέσσερις χιλιάδες. Αν οι Αθηναίοι είχαν 180 τριήρεις και η καθεμία από αυτές είχε 200 ναύτες, τότε ο συνολικός αριθμός των ναυτών ανέρχεται σε 36.000. Άρα ο συνολικός αριθμός των αιχμαλώτων πρέπει να θεωρηθεί μικρός.

ΚΟΝΩΝ: Αρχηγός του Αθηναϊκού στόλου

Ο Κόνων πήρε την αρχηγία του ναυτικού της Αθήνας μετά την απομάκρυνση του Αλκιβιάδη. Όταν η Αθήνα ηττήθηκε το 405 π.Χ. από τους Σπαρτιάτες στους Αιγός Ποταμούς, ο Κόνωνας κατέφυγε στην αυλή του Κύπριου βασιλιά Ευαγόρα, όπου μελετούσε τον τρόπο που θα εκδικηθεί τους Σπαρτιάτες και θα βοηθήσει την πατρίδα του να γίνει πάλι δυνατή. Γι' αυτό, το 396 π.Χ., έγινε ναύαρχος των Περσών και πολέμησε τους Σπαρτιάτες διαλύοντας την ηγεμονία τους στη θάλασσα. Η έκβαση του πολέμου κρίθηκε με τη νίκη του Κόνωνος στη ναυμαχία της Κνίδου. Η σπαρτιατική κυριαρχία στα μικρασιατικά παράλια κατέρρευσε. Ο Κόνων έδωσε στις μικρασιατικές πόλεις αυτονομία και οι περισσότερες από αυτές προσχώρησαν στους Πέρσες.

Το 393 π.Χ. ο Κόνωνας επέστρεψε θριαμβευτικά στην Αθήνα, όπου οι πολίτες της τον τίμησαν με χρυσό στεφάνι και με ανδριάντα. Με χρήματα που εξασφάλισε από τους Πέρσες ανοικοδόμησε τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά.

Η μεταστροφή της πολιτικής των Περσών υπέρ των Σπαρτιατών ήταν η αρχή του τέλους για τον Κόνωνα. Σύμφωνα με μια εκδοχή ο σατράπης των Σάρδεων Τιρίβαζος τον φυλάκισε και στη συνέχεια τον εκτέλεσε, αλλά σύμφωνα με άλλη δραπέτευσε και πέθανε στην Κύπρο από ασθένεια.

ΤΕΛΟΣ

Πηγές:

www.epistimilive.gr

www.wikipedia.com

www.ekivolos.gr

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας.